

В. М. Семиколонов,
кандидат філософських наук, доцент
(Кримський економічний інститут ДВНЗ "Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана")

ВПЛИВ НАУКОВИХ СУПЕРТЕХНОЛОГІЙ НА МОРАЛЬ І ДУХОВНІ ЦІННОСТІ КУЛЬТУРИ

У статті розглянуто зв'язок аксіологічної кризи науки з кризою моральних цінностей культури. Криза науки розуміється не як методологічна чи гносеологічна, а саме як криза смислу і цінностей. Проаналізовано подвійний характер впливу наукового прогресу на духовні цінності культури. Виявлено, що поява сучасних наукових супертехнологій призводить до зміни ролі науки у виробничому процесі, становлення науки як наукового виробництва. Визначено, що інформаційна революція відкриває широкі можливості для впливу на масову свідомість на величезних відстанях.

Стрімкий розвиток сучасних наукових супертехнологій стає сьогодні не лише складовою частиною культури, але й смисловим центром постіндустріальної цивілізації. **Актуальність теми дослідження** ми бачимо, передусім, в необхідності прояснення подвійної аксіологічної сутності наукового прогресу, який розвивається настільки стрімко, що фактично змінює не лише природне середовище, але й соціальну реальність, а також саму людину як психобіологічну істоту, індивідуальні духовні, моральні і ціннісні характеристики, які їй притаманні.

Крім того, наприкінці ХХ – початку ХХІ століття, завдяки стрімкому розвитку Інфо-тех сформувалися умови для якісно нового етапу у розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури та інформаційного соціокультурного середовища загалом. Зміни, що відбуваються в світі, безпосередньо впливають на такі основи існування людини, суспільства і культури, як духовність, мораль, моральна саморегуляція. Реальність така, що в супертехнологічному суспільстві головний акцент з саморегуляції людини зміщується в бік регуляції її поведінки, психіки, моралі і навіть біогенетичної природи засобами сучасних супертехнологій – Генно-тех, Біо-тех, Мед-тех, Інфо-тех.

Розвиток Інфо-тех спричиняє трансформацію інформаційних відносин суспільства, які, в свою чергу, впливаючи на індивідуальну і масову свідомість, породжують історично нову форму суспільної свідомості, що безпосередньо залежить від впливу на неї інформаційних потоків. Використання тієї чи іншої інформації формує нову систему мотивів діяльності і є базою для становлення в суспільстві нових соціальних груп. Сьогодні інформаційні технології, можливості інформаційного впливу настільки великі, що безсистемні спроби задіяти в сфері міждержавних інтересів масову свідомість, які практикувалися раніше, перетворилися у чітко працюючу індустрію. М. Маклюен першим сказав про те, що засоби масової комунікації стають новими "природними ресурсами", які збільшують багатства суспільства [1].

Таким чином, вплив Інфо-тех, направлених потоків інформації на людину і суспільство, стає надзвичайно важливим. Тому в роботі використовуються ідеї та концепції соціо-раціональної регуляції людини за допомогою управління інформаційними потоками. Про це зазначають такі фахівці з теорії інформаційного суспільства, як Ю. Ф. Абрамов, М. Альєтт, Д. Белл, Н. П. Вашекін, Э. Гідденс, В. Л. Іноземцев, М. Кастельс, В. О. Ковалевський, Г. Г. Почепцов, А. Тоффлер, А. Турен, Ф. Уєбстер, Ю. Хабермас та ін.

Ученими все частіше порушуються питання, що пов'язані з перспективами і ризиками розвитку сучасної науки. Проблема ризиків, пов'язаних з бурхливим розвитком науки, присвячена значна кількість робіт. Серед них особливо відзначимо праці Дж. Гелбрейта, В. Канке, С. Кара-Мурзи, В. Кизими, Н. Кисельова, Н. Кочубей, В. Лук'янца, Ф. Франка, Ю. Хабермаса, В. Цікіна, Б. Юдіна, які стали методологічним і теоретичним підґрунтям наших подальших розмірвань. Цікаві також погляди постмодерністів Ж. Бодрійара, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко на трансформації традиційних цінностей і суспільної моралі, перетворення людини у об'єкт раціональної регуляції.

Метою статті є аналіз можливих соціокультурних наслідків застосування сучасних супертехнологій у ситуації гострої аксіологічної і моральної кризи як науки, так і культури, коли зростання можливостей науки випереджає зріст духовності і ціннісної самосвідомості людини і суспільства. **Завданням роботи** є вивчення можливостей і наслідків впливу сучасних Інфо-тех як найпотужнішого засобу соціо-раціональної регуляції на свідомість і психіку людини і суспільства, а також на зміну характеристик сучасної інформаційної та комунікативної реальності; визначення соціокультурних та антропологічних ризиків застосування інших сучасних супертехнологій.

Необхідним є також пояснення причин подвійності аксіологічної оцінки фахівцями сучасного етапу розвитку науки. Для вирішення цього завдання нам знадобиться, передусім, виявити ті підстави, за якими, з одного боку, можна констатувати стрімкий прогрес науки, а, з іншого боку, її повну аксіологічну, а значить і смислову дезорієнтацію, яка, на наш погляд, нерозривно пов'язана з моральною, духовною та ціннісною дезорієнтацією сучасної культури взагалі.

Методи дослідження включають феноменологічний, системно-функціональний, інтервальний підходи, а також морально-етичну рефлексію наслідків застосування сучасних супертехнологій, аналіз ціннісного змісту інформаційних потоків, що створюють сучасну інформаційну реальність. Методологічно доцільним для даного дослідження є також використання аксіологічного підходу. В даному випадку застосування аксіологічного підходу – це один із способів виявлення напрямку, в якому рухається не тільки наука, але й культура, за допомогою аналізу її домінуючих цінностей. Така гносеологічна процедура виглядає, на наш погляд, повністю коректною, оскільки цінності безпосередньо пов'язані з моральними смислами культури, які визначають як потреби її суб'єктів, так і напрями розвитку.

Однією із реалій сучасного світу є той факт, що наука настільки суттєво впливає на самосвідомість культури, що однією з її функцій стає впровадження в культуру нових цінностей, цілей, смислів. Сьогодні слово науки має такий авторитет в культурі. Однак виникає низка питань. Що реально несе сьогодні наука людині і людству? Як вона впливає на культуру? Як змінилися мораль і цінності культури під впливом сучасних супертехнологій?

Можливості сучасної науки дуже вражають. В. Цикін звертає увагу на те, що "вибуховий розвиток індустрії наукомістких технологій здатний кардинально змінити практику перетворення не тільки фенотипу людини, але і його генотипу" [2: 30]. У той же час, варто пам'ятати, що наука виступає не тільки засобом пошуку істини, а й потужним засобом реалізації потреб людини і суспільства. Однак існує нерозривний зв'язок потреб з мораллю, цінностями, картиною світу і поняттям істини.

Р. Гвардіні, вказуючи на небезпеку прагнення різних форм культури розвиватися виключно за своїми іманентними законами, писав про воцаріння хаосу в роз'єднаному, позбавленому цілісності світі: "Наука більше не повинна піклуватися про цінності, її справа – досліджувати, незалежно від того, що з цього вийде; мистецтво існує тільки для самого себе, і його дія на людину його не стосується; споруди техніки – це твори надлюдини і мають самостійне право на існування; політика здійснює владу держави, і їй немає ніякої справи ані до гідності, ані до щастя людини. І так – у всьому" [3: 123].

Протистояння гуманізму і науки нерідко спостерігається як розрив між культурою і цивілізацією, коли певна частина культури – техніка, природознавство, економіка, все, що дає так зване "технологічне" знання – переживає стрімкий зліт і починає як би самостійне життя, поза контролем з боку людини і у відриві від гуманітарних цілей і цінностей. Розвиток сучасної цивілізації породжує невідповідність між тими можливостями, що дає наука, і здатністю людини справлятися з ними. У цій диспропорції Х. Ортега-і-Гассет вбачає основну трагедію нашої епохи: "На відміну від попередніх цивілізацій, що гинуть, насамперед, від недосконалості принципів організації, нерозвиненості техніки і т. п., європейська цивілізація хитається по зворотній причини, ... в наші дні сама людина не витримує. Вона не в змозі йти в ногу зі своєю власною цивілізацією" [4: 151]. Чим більше зростає цивілізаційна сила науки, тим глибше стає розрив між наукою, мораллю і світом людських цінностей. Такий стан науки і культури Х. Ортега-і-Гассет розглядав як парадокс цивілізації світу з одночасною варваризацією його мешканців.

За умов стрімкого технологічного і методологічного розвитку науки, які можна назвати стрімким прогресом, наука, тим не менш, перебуває в глибокій аксіологічній кризі, кризі сенсу. Стає все менше і менше зрозумілим – в чому благо, а в чому зло використання сучасних наукових супертехнологій для людини.

У суперіндустріальному суспільстві, в умовах стрімкого розвитку Інфо-тех, стає складно говорити про свідомий вибір поглядів, моралі та цінностей. Крім того, варто враховувати специфіку людської свідомості, на яку вказував ще Е. Фромм. Він стверджував, що поряд з усвідомленими цінностями існують цінності несвідомі. "Несвідомі цінності, – пише він, – що слугують безпосередніми мотивами людської поведінки, – це цінності, породжені соціальною системою бюрократизованого індустріального суспільства, тобто – власність, споживання, суспільне становище, розваги, сильні відчуття і т.п." [5: 285]. Однак варто зазначити, що людина, яка несвідомо сприймає перераховані Е. Фроммом цінності, породжені соціальною системою, має для їх засвоєння основу у власній психосоматичній природі, тілесності.

Розвиток нових наукових технологій, як вважає вітчизняний дослідник Л. М. Газнюк, передбачає, насамперед, поліпшення перспективи життя тіла, підвищення безпеки і комфортності його існування [6: 154]. А. Хорхе, у свою чергу, зазначає, що "потреба в комфорті має психологічну природу чи, краще сказати, психосоматичну, тобто і фізичну, і психологічну" [7: 23]. Таким чином, коли суспільство споживання, або інформаційне суспільство, продукує перераховані Е. Фроммом цінності, то вони легко, без зусиль і будь-якої рефлексії засвоюються і приймаються як благо, оскільки в значній мірі відповідають людській природі і психосоматиці. Але людська природа не є досконалою, а тому несвідомі цінності можуть як існувати, так і легко вводитися в підсвідомість за допомогою інформаційних технологій. Однак це будуть цінності нижчого порядку, що враховують потреби психосоматичної природи людини і, більше того, гіпертрофують цю природу. Їх сприйняття і дотримання не вимагає від людини серйозної роботи над собою, духовних і моральних зусиль. Реалізація ж вищих цінностей потребує подолання нижчих, наявності у людини і суспільства духовної, моральної мети і свідомих моральних зусиль. Тому вищі цінності не можуть сприйматися несвідомо.

Таким чином, одну з серйозних небезпек інформаційного маніпулювання психікою і свідомістю людини ми вбачаємо в тому, що, завдяки рівню розвитку сучасних Інфо-тех, з'явилася реальна можливість непомітного введення в підсвідомість людини цінностей нижчого порядку. Для прищеплення ж вищих духовних цінностей Інфо-тех може лише надати можливість (через ЗМІ, телебачення, мережу Інтернет), але для того, щоб їх засвоїти, від людини потрібні власне бажання і величезні моральні зусилля, однак прикладати їх чи ні – справа вільного вибору людини, а не рівня розвитку Інфо-тех.

Однак треба враховувати, що живучи в нелінійному світі, людина далеко не завжди здатна передбачати наслідки своїх дій. Те ж стосується використання соціо-раціональної регуляції людини, яка здійснюється сьогодні за допомогою Інфо-тех. Тут доречно згадати слова вітчизняного вченого В. С. Лук'янця: "У контексті нової філософії науки теза про те, що в причинно-наслідкових зв'язках навколишнього світу може виникати "динамічний хаос" означає, що майбутнє цього світу однозначно не визначається минулим. Тому горизонт наукового прогнозу будь-яких його причинно-наслідкових процесів завжди кінцевий" [8: 146].

Людині завжди було притаманне прагнення стати володарем природи, вийти за власні межі, досягти тілесної і духовної досконалості, а також досконалості у суспільному устрої (звідси й поява соціальних утопій, і прагнення до революційних перетворень суспільства). Сьогодні, завдяки розвитку супертехнологій, людство нібито наблизилося до своєї мрії. Але виникло, щонайменше, два серйозних питання – як втручання людини у хід природних процесів відіб'ється на навколишньому середовищі і з якою ціллю можуть бути використані ті чи інші наукові відкриття. Звідси випливає ціла низка питань вже не суто технологічного характеру (чи можливо втілення у практику того чи іншого відкриття), а морального – чи може людина дозволити собі використовувати отримані знання і до яких наслідків це може призвести у майбутньому.

Якщо звернутися до сучасних біотехнологій, то є всі підстави говорити, що скоро може настати ера підкорення людиною самої себе, оскільки сьогодні відкриваються нові технології для того, щоб людина могла зробити саму себе об'єктом і предметом цілеспрямованого перетворення. Супертехнології, що з'явилися у біології, роблять можливим той тип керування фізичною і психічною природою людини, який до сьогодні застосовувався тільки до природничих об'єктів. Наприклад, в результаті розробки нових напрямків генної інженерії (напрацювання якої, як і саме поняття, досі могло торкатися тільки рослин і тварин, але не людини) – преімплантаційній діагностиці та в дослідженнях ембріональних стовбурових клітин, – фактично відкривається шлях до маніпуляцій, пов'язаних з корегуванням фізичних і психічних властивостей людини ще до її народження [9: 56].

У зв'язку з цим постають наступні питання: Чи є таке ставлення до людини припустимим з етичної точки зору? Які непередбачені медичні наслідки впровадження цих технологій можуть виявитися в процесі їх фактичного застосування і що робити з "отриманою" людиною, яка не відповідає всім очікуванням тих, хто "замовляв" її фізичні і психічні якості? Які кола суспільства і з якою метою можуть скористатися такою технологічною можливістю "виробництва" бажаної людини і чи можна буде їм протистояти, якщо виявляться жажливі медичні і моральні наслідки таких експериментів? Однією із найскладніших проблем у відповідях на ці питання є, на наш погляд, наступне – ці відповіді необхідно дати набагато раніше, ніж впровадження відповідних технологій стане реальністю соціальної практики, а його аксіологічне виправдання буде засвоєно суб'єктами культури як моральна норма.

У даному випадку недостатньо суто наукових обґрунтувань користі чи шкоди впровадження напрацювань біологічних супертехнологій. Не можна також цілком покладатися і на ставлення суспільства до цього питання, оскільки суспільство у своїй більшості не володіє реальним знанням про досконалість чи недосконалість таких технологій, а також не завжди спроможне оцінити реальні антропологічні, психологічні, соціокультурні ризики, що пов'язані з реалізацією можливостей сучасної науки у практиці. Тому, на наш погляд, потрібна саме філософська рефлексія цієї проблеми.

Головні ризики практики застосування біологічних супертехнологій ми пов'язуємо з двома факторами: по-перше, з небезпекою їх застосування і їх недосконалістю; по-друге, з морально-етичною стороною питання ставлення до людини як до предмета цілеспрямованих маніпуляцій, раціональної регуляції її соціальної і індивідуальної поведінки. Але таке ставлення, фактично, стало нормою вже давно.

Не можна сказати, що в історії людства ніколи не використовувалися засоби регуляції індивідуальною і масовою свідомістю (а, отже, і поведінкою) людей. Однак ті можливості, які застосовувалися раніше (ідеологія, культурні, національні, релігійні, моральні цінності тощо), залишали людині шанс для вільного світоглядного й морального вибору. Що стосується сучасного стану справи, то об'єднання в єдиний вплив ідеологічного, психосоматичного, економічного, політичного та інформаційного регулювання, а головне – легалізація самої ідеї регулювання, – створює абсолютно новий світ. Сьогодні до цього додаються ще й біологічні й гуманітарні супертехнології, що знову повертає нас до питання про відповідальність ученого за результати своїх досліджень перед людством.

Проблема культурної цінності науки є сьогодні частиною проблеми вибору нової парадигми сучасної культури. Однак коли говорять про культуру, зазвичай мають на увазі не духовні цінності або правову

культуру, що складають її фундамент, а насамперед, тип життєдіяльності й світосприйняття, заснований на науковому пізнанні і технічному прогресі, що ним продукується.

Сучасна криза смислу як науки, так і культури значно відрізняється від кризи початку століття як за своїм масштабом, так і за своїм характером. В орбіту кризи кінця століття виявилися втягнутими всі сфери людської життєдіяльності – від виробництва матеріальних благ до творіння культурних цінностей. Навіть якщо вбачати основну проблему в загостренні екологічної ситуації, то її аналіз неодмінно виведе нас до всіх інших сфер діяльності, пізнання і культури: очевидна причетність до цього техніки, через неї і науки, за якою, у свою чергу, стоїть політика, економіка і, звичайно, мораль, ідеологія, цінності.

Суть кризи культури, що мала місце у ХХ столітті, Х. Ортега-і-Гассет визначив як феномен "життєвої дезорієнтації", коли людина не знає, чим жити, в той час, як звичні життєві орієнтири, що здавалися непорушними, втратили свою очевидність і переконливість. Це період зміни традиційної системи цінностей. Але що пропонується натомість? У такі часи всі людські цінності, від побутових до буттєвих, або метафізичних, виявляють своє справжнє значення. У переломні епохи кожен наш вибір стосується не тільки даного моменту, але визначає напрямок майбутнього розвитку як науки, так і культури.

Прагнення людини керувати спостерігається не тільки щодо інших людей, а й щодо суспільних і природних процесів. Сучасна фундаментальна наука створює грандіозні мегапроекти – Гено-тех, Біо-тех, Нано-тех, Нано-мед, Інфо-тех, Штучний суперінтелект та ін. Але тут не можна не згадати про те, що людському буттю на планеті загрожує не сама по собі фундаментальна наука й породжувана нею індустрія супертехнологій, а жага їхніх творців тотальної влади над глобальною еволюцією фізичного, хімічного, біологічного й соціального космосів [10: 74]. До цього ж хотілося б додати, що "людське, занадто людське" в еру супертехнологій перетворюється на головний чинник еволюційних змін антропокосмосу. Саме тому ми вважаємо за доцільне включення аналізу моральних і ціннісних компонентів в структуру досліджень супертехнологій на сучасному етапі розвитку науки.

Висновок. Поява сучасних наукових супертехнологій призводить до докорінної зміни ролі науки у виробничому процесі, становлення науки як наукового виробництва. Завдяки розвитку сучасних Інфо-тех, суспільство давно відхилилося від природної гармонії не тільки в технократичному, екологічному сенсі, способі життя, у своїх моральних основах, а й прийшло до ненормальної, штучної ситуації перебування людини у спрямованому інформаційному потоці. Таким чином, усвідомлюючи всі переваги розвитку Інфо-тех, не можна не враховувати, що вони несуть з собою не тільки нові рішення і можливості, але й нові проблеми та ризики. Крім того, інформаційна революція відкриває широкі можливості для впливу на масову свідомість навіть на величезних відстанях. Цей вплив посилюється процесами глобалізації.

Сьогодні ми спостерігаємо спроби соціо-раціональної регуляції не лише свідомості людини за допомогою Інфо-тех та інших гуманітарних технологій, а регуляції самої біологічної природи людини, спроб планування "бажаної істоти" з певним набором фенотипічних і психічних характеристик за допомогою Біо-, Гено- і Мед-технологій. Саме тому дослідження перспектив і ризиків впливу сучасних супертехнологій на духовні і, передусім, моральні цінності потребує серйозної філософської рефлексії, оскільки сама наука неспроможна врахувати всіх наслідків своєї діяльності для подальшого розвитку цих сфер життєдіяльності суспільства і людини.

Подальші дослідження ми плануємо вести у напрямку вивчення трансформації моральних цінностей надіндустріального суспільства, оскільки саме вони відіграють головну роль у соціальному замовленні на нові наукові дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Маршалл Маклюэн и информационные войны [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smi.ru/2000/01/%2014/947797776.html>.
2. Цикин В. А. Философское осмысление хай-тек и необходимость превентивного образования / В. А. Цикин // Філософія науки : традиції та інновації. – 2011. – № 1 (3). – С. 27–37.
3. Гайдено П. П. Философия культуры Романо Гвардини / П. П. Гайдено // Вопросы философии. – 1990. – № 4. – С. 110–127.
4. Ортега-и-Гассет Х. Восстание масс / Хосе Ортега-и-Гассет // Вопросы философии. – 1989. – № 4. – С. 115–151.
5. Фромм Э. Психологизм и этика / Э. Фромм. – М. : Республика, 1993. – 415 с.
6. Газнюк Л. М. Персоніфікованість символів і речей у соматичному та екстрасоматичному бутті людини / Л. М. Газнюк // Практична філософія. – № 4-2004 (14). – С. 153–158.
7. Хорхе А. Ливрага. Общество комфорта и философия риска [Електронний ресурс] / А. Ливрага Хорхе. – Режим доступу : http://www.newacropolis.ru/magazines/1_2003/Obshestvo_komf_i_fil.
8. Лукьянец В. С. Философия науки : тернистый путь в век глобализации / В. С. Лукьянец // Практична філософія. – 2001. – № 2. – С. 142–161.
9. Гнатик Е. Н. Проблема самотрансформации человека в контексте генетической инженерии / Е. Н. Гнатик // Философские проблемы биологии и медицины : В поисках новой парадигмы : [сборник]. – М. : Принтберри, 2007. – Вып. 1. – С. 56–61.
10. Природознавство і гуманітарія. Пошуки взаємопорозуміння / [Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Мороз О. Я. та ін.]. – К. : Вид. ПАРАПАН, 2009. – 317 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Marshall McLuhan i informatsionnye voyny [Marshall McLuhan and Informational Wars] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.smi.ru/2000/01/%2014/94779776.html>.
2. Tsykin V. A. Filosofskoe osmyslenie hai-tek i neobkhodimost' preventivnogo obrazovaniya [High-Tech Philosophical Apprehension and the Necessity of the Preventive Education] / V. A. Tsykin // *Filosofii nauki : traditsii ta innovatsii* [Science Philosophy : Traditions and Innovations]. – 2011. – № 1 (3). – S. 27–37.
3. Gaidenko P. P. Filosofii kultury Romano Gvardini [Romano Gvardini's Cultural Philosophy] / P. P. Gaidenko // *Voprosy filosofii* [Philosophical Questions]. – 1989. – № 4. – S. 110–127.
4. Ortega-i-Gasset Kh. Vosstanie mass [Mass Uprising] / Khose Ortega-i-Gasset // *Voprosy filosofii* [Philosophical Questions]. – 1989. – № 4. – S. 115–151.
5. Fromm Ye. Psikoanaliz i etika [Psychoanalysis and Ethics] / Ye. Fromm. – M. : Respublika, 1993. – 415 s.
6. Gasniuk L. M. Personifikovanist symboliv i rechei u somatychnomu ta ekstrasomatychnomu bytti liudyny [The Personification of Symbols and Things in the Somatic and Extrasomatic Existence] / L. M. Gasniuk // *Praktychna filosofii* [Practical Philosophy]. – № 4-2004 (14). – S. 153–158.
7. Khorkhe A. Livraga. Obshchestvo komforta i filosofii riska [The Comfort Society and Risk Philosophy] [Elektronnyi resurs] / A. Khorhe. – Rezhym dostupu : http://www.newacropolis.ru/magazines/1_2003/Obshchestvo_komf_i_fil.
8. Luk'ianets V. S. Filosofii nauki : ternisty put v vek globalizatsyi [Science Philosophy : Treacherous Way to the Globalization Age] / V. S. Luk'ianets // *Praktychna filosofii* [Practical Philosophy]. – 2001. – № 2. – S. 142–161.
9. Gnatik Ye. N. Problema samotransformatsyi cheloveka v kontekste inzhenerii [The Problem of a Human's Self Transformation in the Context of Genetic Engineering] / Ye. N. Gnatik // *Filosofskie problemy biologii i meditsyny : v poiskakh novoi paradigmy* [Philosophical Problems of Biology and Medicine : in the Search of the New Paradigm]: [sbornik]. – M. : Printberri, 2007. – Vyp. 1. – S. 56–61.
10. Pryrodoznnavstvo i gumanitariia. Poshuky vzaiemoporozuminnia [Nature Study and Humanist. The Search of the Mutual Understanding] / [Luk'ianets V. S., Kravchenko O. M., Moroz O. Ya. ta in.]. – K. : Vyd. PARAPAN, 2009. – 317 s.

Матеріал надійшов до редакції 12.10. 2011 р.

Semikolenov V. N. Vliyaniye nauchnykh supertekhnologiy na moral' i duhovnyye tsennosti kultury.

В статье рассмотрена связь аксиологического кризиса науки с кризисом моральных ценностей культуры. Кризис науки понимается не как методологический или гносеологический, а именно как кризис смысла и ценностей. Проанализирован двойственный характер влияния научного прогресса на духовные ценности культуры. Выявлено, что появление научных супертехнологий приводит к изменению роли науки в производственном процессе, становлению науки как научного производства. Обосновано, что информационная революция открывает широкие возможности для влияния на массовое сознание на дальних расстояниях.

Semikolenov V. N. The Influence of the Scientific Super Technologies on the Moral and Spiritual Cultural Values.

The article considers the interrelation of the axiological crisis with the crisis of the moral cultural values. The scientific crisis is considered as methodological and gnoseological, namely the crisis of sense and values. The double influence character of the scientific progress on the spiritual cultural values is analyzed. It is discovered that the appearance of the scientific super technologies causes the change of the science role in the production process, the establishment of science as the scientific production. It is considered that the informational revolution opens great possibilities for the influence on the mass consciousness at far distances.